

SERKA

BİBLİYOGRAFYASI

"Serhat İllerinin Yazılı Birikimi"

www.bibliyografya.serka.gov.tr

www.bibliyografya.serka.gov.tr

***Kitap, makale, tez, rapor,
ansiklopedi maddesi ve diğlerleri...***

***Bölgemize dair 10 binden fazla veri
parmaklarınızın ucunda!***

TAKDİM

Dr. İbrahim Taşdemir

SERKA Genel Sekreteri

Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA), kalkınma ajanslarının teşkilat yapısı, görev ve yetkilerini içeren 4 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde öngöröldüğü üzere yaptığı çalışmalar ile Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars illerinden oluşan TRA2 Bölgesi'nin kalkınması yolunda önemli bir aktör olarak 2010 yılından beri görevini sürdürmektedir. Ajansımız; kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini geliştirerek yerel sorunlara yerel odaklı çözümler sunmaktadır. Kurumumuz hayata geçirdiği projelerle kalkınmaya yön vererek kaynakların yerinde ve etkin kullanılmasını sağlayarak eğitimden sağlığa, tarımdan ticarete, kültür-sanattan sanayiye kadar pek çok alana dokunmaktadır.

Kurumumuz çalışmalarına başladığı günden beri sahip olduğu birikim ve tecrübe ile Bölgemize ve Ülkemize katkı sağlayacak alanında öncü, güvenilir ve saygın bir hafıza merkezi oluşturmak amacıyla SERKA Bibliyografyasını 2021 yılında hayata geçirmiştir.

SERKA Bibliyografyası ile Bölgemize yönelik önemli bir ihtiyaç giderilerek Türkiye'nin en kapsamlı bölge bibliyografyalarından birisi hazırlanmıştır. Titiz bir çalışma ve bütüncül bir anlayışla; Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars illeri ile ilgili bugüne kadar yayımlanmış; kitap, makale, bilimsel tez, ansiklopedi maddesi, rapor vb. türlerde 10 binden fazla veri içeren bibliyografya bibliyografya.serka.gov.tr derlenerek erişime açılmıştır. Ajansımız "Serhat illerinin yazılı birikimini" temel bir başvuru kaynağı olarak başta öğrenciler, araştırmacılar ve bilim insanları olmak üzere tüm insanların erişimine açmıştır.

"Hafıza Merkezi" sloganıyla yola çıkan SERKA Bibliyografyasının tüm vatandaşlarımıza ulaşarak gerçekleştirilen çalışmaları nitelik ve nicelik yönünden zenginleştirmesini temenni ediyoruz.

SERHA HAKKINDA

Serhat Kalkınma Ajansı; özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini geliştirerek kalkınmaya yön veren, yerel sorunlara yine yerel odaklı çözümler sunan, kaynakların yerinde ve etkin kullanımıyla sürdürülebilir kalkınmaya hizmet eden bir kurumdur. Temel amacımız kamu kesimi, özel sektör, sivil toplum ve üniversiteler arasındaki koordinasyon ve işbirliğini sağlayarak bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmaktır.

Serhat Kalkınma Ajansı teşkilat yapısı; Kalkınma Kurulu, Yönetim Kurulu ve Genel Sekreterlikten oluşmaktadır. Kalkınma Kurulu danışma organı, Yönetim Kurulu karar organı, Genel Sekreterlik ise icra organıdır. Bölgedeki illerin Valileri, Belediye Başkanları, İl Genel Meclisi Başkanları ve Sanayi & Ticaret Odası Başkanları'ndan oluşan yönetim kuruluyla bölgesel olarak en üst düzeyde temsil; bölgedeki üniversite, kamu kurumu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları temsilcileriyle geniş bir işbirliği, katılım ve danışma ağını; alanında yetkin ve deneyimli uzman personeliyle güçlü bir icra organını bünyesinde barındıran etkin bir yönetim yapısına sahiptir.

BÖLGEMİZ

Ağrı

Türkiye'nin İran sınırında bulunan Ağrı ili 1650 metre yüksekliğindeki bir yaylaya kurulmuştur. Anadolu'ya giriş kapılarından biri olan Ağrı, yüzyıllar boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. İl 5.137 metre yüksekliğiyle Türkiye'nin ve Avrupa'nın en büyük dağı olan Ağrı Dağı'ndan dolayı Ağrı adını almıştır. Ağrı ili merkez dışında Diyaridin, Doğubayazıt, Eleşkirt, Hamur, Patnos, Taşlıçay ve Tutak ilçelerinden oluşmaktadır

Ardahan

Kuzeydoğu Anadolu'da yer alan Ardahan'ın, Gürcistan ve Ermenistan'a sınırı bulunmaktadır. Hayvancılık faaliyetleri, lezzetli kaşar peyniri üretimi, doğal Kafkas balı, meşhur kazları ve organik tarım ürünleriyle bölgemiz ve ülkemiz açısından önemli bir yere sahip olan Ardahan, eğitim, turizm ve sağlık yatırımlarıyla da önemli bir cazibe merkezi haline gelmiştir. Ardahan merkez dışında Çıldır, Damal, Göle, Hanak ve Posof ilçelerinden oluşmaktadır.

Iğdır

Iğdır, merkez dışında Aralık, Karakoyunlu ve Tuzluca ilçelerinden oluşmaktadır. Ekonomisi tarıma dayalı olan Iğdır'da yetiştirilen başlıca ürünler; buğday, arpa, şekerpancarı, elma, kavun, karpuz, mısır, kayısı ve armuttur. Hayvancılık da önemli bir gelir kaynağı olup daha çok canlı hayvan ticaretine yöneliktir. Önemli bir kültür kavşağında da bulunan il, Ermenistan, Azerbaycan ve İran ile sınır komşusudur ve Türkiye'nin üç ülkeyle sınırı olan tek ilidir.

Kars

Doğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük ve geniş ovasına sahip olan Kars, Türkiye'nin Kafkaslara ve Orta Asya'ya açılan kapısı konumundadır. İlk yerleşimin M.Ö. 13 binlere kadar uzandığı bölge, eski ticaret yollarının kavşak noktası üzerinde yer alması dolayısıyla her dönem önemini korumuştur. Ülkemizin başlıca kış turizm merkezlerinden birisi olmasının yanı sıra antik kalıntıları ve ören yerleriyle de önde gelen kültür turizm merkezlerindedir. İl merkezi dışında Akyaka, Arpaçay, Digor, Kağızman, Sarıkamış, Selim ve Susuz ilçelerinden oluşur.

SERKA Bibliyografyası

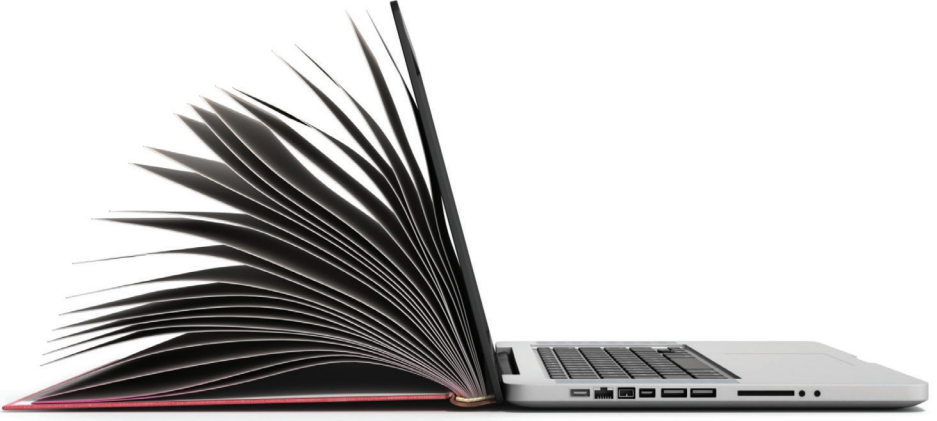
Serhat illerinin Yazılı Birikimi

Temel Başvuru Kaynağı

Eğitim, iktisat, arkeoloji, tarım, kültür-sanat, sosyoloji, fen bilimleri...

Onlarca alanda bölgemize ait ne varsa bu bibliyografyada!

SERKA BİBLİYOGRAFYASI NEDİR?

SERKA Bibliyografyası, Serhat Kalkınma Ajansı'nın faaliyet alanını teşkil eden Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars illerimize ilişkin, bugüne kadar ortaya konan yazılı birikimi bütüncül bir anlayışla bir araya getiren oldukça kapsamlı bir projedir.

SERKA Bibliyografyası, tarihten eğitime, sosyolojiden fen bilimlerine, tarımdan ekonomiye kadar 20'den fazla alanda 10 binin üzerinde veriyi ihtiva etmektedir. Bu veriler kitap, kitap bölümü, makale, bilimsel tez, ansiklopedi maddesi gibi çok çeşitli formlardan oluşmaktadır. Her bir veri, yayın ismi, yazarı, yayın yılı, yayın yeri gibi temel bilgilerle sınırlı kalmayan yaklaşık 30 parametrelilik oldukça detaylı künye bilgilerini içermekte ve araştırmacılara son derece kapsamlı veriler sunmaktadır. Öte yandan bibliyografya Türkçe dışında başta İngilizce olmak üzere Ermenice, Rusça ve Almanca gibi farklı dillerden bini aşkın veri de yer almaktadır.

Bibliyografyanın Amacı

SERKA Bibliyografyası'nın temel amacı, bölgemize ilişkin birikimi tek bir platformda toplayarak, başta akademisyenler ve araştırmacılar olmak üzere tüm toplumun istifadesine sunmaktır.

SERKA Bibliyografyası'nın başlıca hedefleri ise şunlardır:

- ✓ Bölgeye ait mevcut yazılı birikimi ortaya çıkarmak
- ✓ Söz konusu birikimi dijital bir platformda bibliyografik olarak ulaşılabilir hale getirmek
- ✓ Bu alanda yapılacak bilimsel ve kültürel çalışmalara kaynaklık etmek
- ✓ Biliminsanı, akademisyen ve araştırmacıların bölgeye olan ilgisini arttırmak

Bibliyografyanın Kapsamı

Bibliyografyada bölgeye ilişkin ilmi ve akademik değeri olan yayınlar öncelenmiş olup verilerin büyük çoğunluğunu bu türden kaynaklar oluşturmaktadır. Bireysel nitelikli edebi eserler ve yerel süreli yayınlardaki aktüel ürünler ise büyük oranda bibliyografyaya dahil edilmemiştir. Tarih aralığı bakımından ise öncelikli olarak Cumhuriyet sonrası dönem esas alınmış olup, Osmanlı dönemine ait metinler projenin dışında tutulmuştur.

SERKA BİBLİYOGRAFYASI NASIL HAZIRLANDI?

SERKA Bibliyografyası, alanında uzman bir ekiple, üç etap halinde sürdürülmüş ve Ekim 2021’de tamamlanmıştır.

Birinci etapta, verilerin tespitini gerçekleştirecek bir araştırma ekibi kurulmuş ve seri workshoplarla veri tespitinde kullanılacak yöntemler, kataloglama süreçlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar, taramalara esas teşkil edecek anahtar kelimeler ve çalışma rutinleri belirlenmiştir. Veri tespitinde oldukça kapsamlı bir tarama modeli takip edilmiş ve bu alanda öne çıkan belli başlı tüm veritabanlarından istifade edilmiştir. Bunlardan başlıcaları; Milli Kütüphane, DergiPark, TRDizin, YÖ K Ulusal Tez Merkezi, İSAM Kütüphanesi, Ulusal Toplu Katalog, , Google Books, Google Scholar, ProQuest, Worldcat, EBSCO, Sobiad Atıf Dizini, JSTOR, bölge üniversitelerinin kütüphane katalogları, bölgedeki kamu kuruluşları, internet kitap satış siteleri ve bölgeyle ilgili daha önce hazırlanmış bibliyografyalardır.

İkinci etapta, bibliyografyanın kamuoyunun istifadesine sunulacağı dijital platform tasarlanmış ve hayata geçirilmiştir. Son derece titiz ve detaycı bir çalışmayla, kullanımı kolay, verimliliği yüksek, estetik yönü kuvvetli ve güvenliği sağlam bir platform tasarlanarak, bibliyografya verileri bu platforma aktarılmıştır. Bibliyografya araştırmacıların kapsamlı aramalarına cevap verebilecek genişlikte olduğu gibi, kullanıcılardan gelecek verilerle zenginleştirilebilecek dinamik bir yapıya sahiptir.

Projenin üçüncü etabında ise; bölgeye ilişkin tespit edilerek kataloglanan 10 bini aşkın veri, bilimsel bir yaklaşımla analiz edilmiş ve bibliyografyayı daha da anlamlı hale getirilecek bir analiz raporu hazırlanmıştır. Rapor, bölgenin temel dinamiklerinin neler olduğu, geçmişten bugüne varlığını muhafaza eden belli başlı meseleler, yıllar içerisinde çalışma alanlarında ortaya çıkan kırılmalar, bölge açısından önem taşımakla birlikte yeterince öne çıkmayan alanlar, farklı dillerde yapılan yayınların hangi alanlarda yoğunlaştığı gibi hususlara, veriler üzerinden tutulan bir projeksiyon işlevi görmektedir. Bibliyografyanın kendisi kadar, bibliyografyayı oluşturan verilerin yorumlandığı rapor da, bölgeye ilişkin çalışmalar açısından araştırmacılara önemli açılımlar sağlayacaktır.

SERKA Bibliyografyası, önümüzdeki yıllarda bu alanda yapılacak çalışmaların gerek nicelik gerek nitelik açısından ciddi biçimde zenginleşmesine katkı sağlayacaktır.

SAYILARLA SERKA BIBLIYOGRFYASI

bibliyografya.serka.gov.tr

10 Binden Fazla Veri

3383 Makale

2068 Kitap

1818 Tez

1808 Kitap Bölümü

533 Rapor

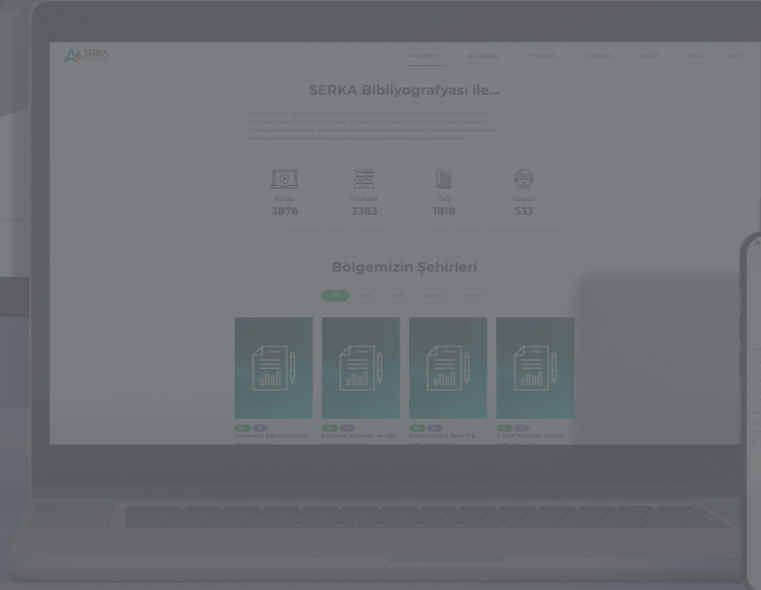
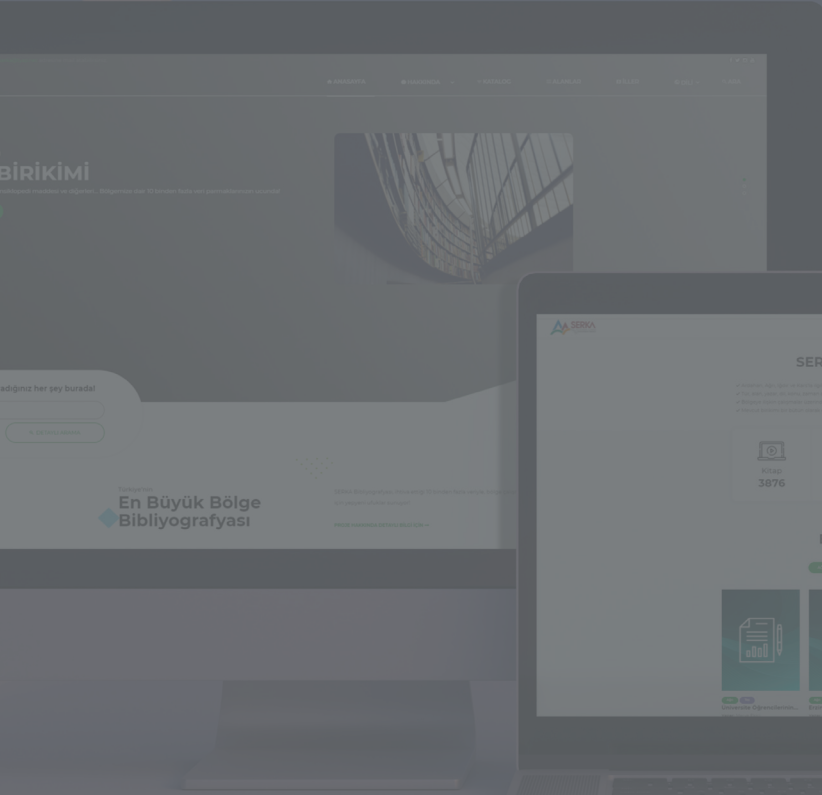

304 Ansiklopedi Maddesi

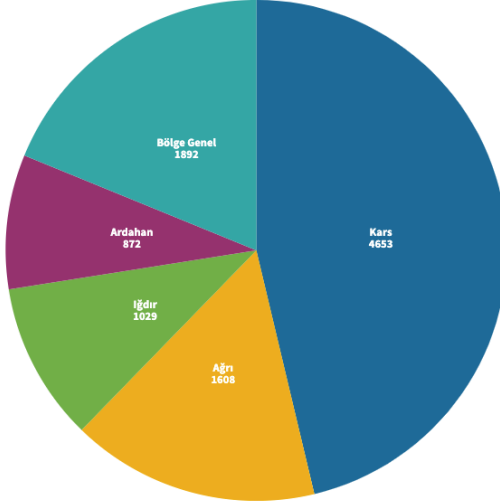
94 Albüm

BİBLİYOGRAFYANIN DETAYLI ANALİZİ

GİRDİLERİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

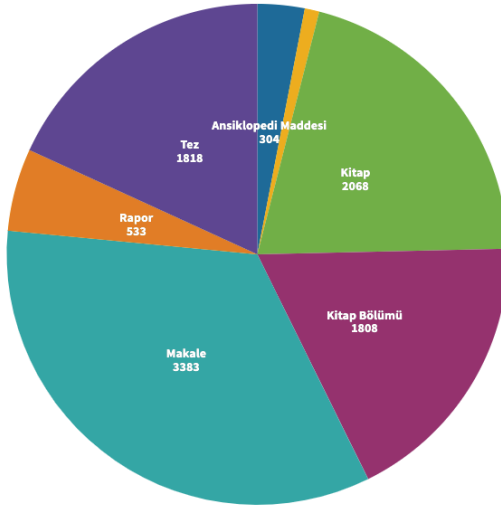
SERKA Bibliyografyasında yer alan girdilerin hangi illerle ilgili olduğu etiketlenmiştir. Buna göre hakkında en fazla çalışma bulunan ilimiz 4653 girdi ile Kars olarak gözükmektedir. Bunda elbette Kars'ın tarihi bir kent merkezi olmasının yanı sıra belli bir tarihe kadar Ardahan ve Iğdır'ın da karsa bağlı olmalarının rolü bulunmaktadır. Kars'ı 1608 girdi ile Ağrı takip etmektedir. Iğdır ise 1029 girdi ile üçüncü sırada gelmektedir. Ardahan hakkında ise 872 girdi bulunmaktadır. Bazı eserler doğrudan sadece bir il ile ilgili değil, birkaç il hakkındadır. Bu eserler her bir il ile ilgili olarak değerlendirilmiştir. Bu anlamda bölge ile ilgili olan eserler de mevcuttur. Bu şekilde bölge geneli ile ilgili olan eserlerin sayısı 1892'dir.

GİRDİLERİN TÜRE GÖRE DAĞILIMI

SERKA Bibliyografyasında yer alan eserler türlerine göre etiketlenmiştir. Bu anlamda eser türü olarak en çok karşımıza çıkan veriler Makale, Kitap, Kitap Bölümü, Tez, Rapor, Ansiklopedi Maddesi olarak etiketlenirken bu türlerden birisine girmeyen eserler de diğer kategorisi altında toplanmıştır.

Bibliyografyada Türkiye ve dünyadan makale veri tabanlarından ilgili anahtar kelimelerle tespit edilen toplam 3383 adet makale bulunmaktadır. Benzer şekilde kütüphane ve kitap kataloglarından taranarak bölge ve bölge illeri ile ilgili 2068 kitap tespit edilmiş ve bibliyografyaya dahil edilmiştir. Benzer şekilde ilgili eserlerin kaynakçalarından, web akademik kaynaklarından tespit edilen 1808 kitap bölümü ve 304 ansiklopedi maddesi de kataloglanmıştır. Ulusal ve uluslararası tez veritabanları taranarak tespit edilen 1818 tez de bibliyografyaya dahil edilmiştir. Araştırma ve raporlar bir bölge için önemli bilgi kaynaklarıdır. 533 rapor tespit edilerek bibliyografyaya dahil edilmiştir. Bunların dışında kalan bildiri, kitapçık, albüm gibi 94 adet eser de bibliyografyada yer almaktadır.

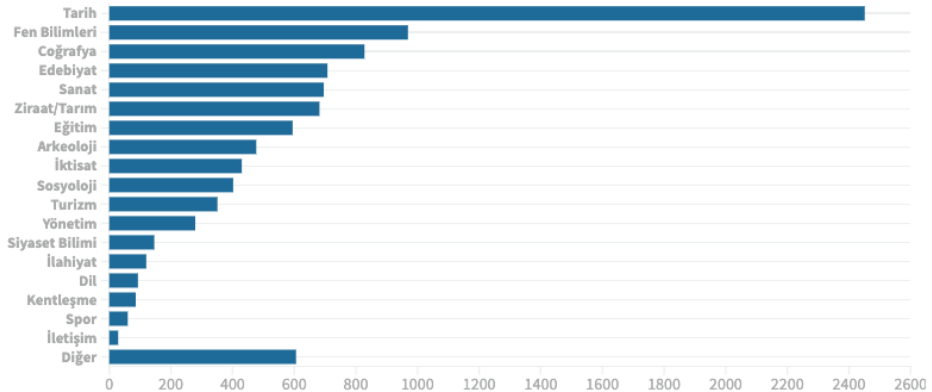

GİRDİLERİN ALANA GÖRE DAĞILIMI

Bir bibliyografyada yer alan eserlerin hangi alanlarda yer aldığı bilgisi kullanım açısından önemlidir. Farklı alanlardan araştırmacılar bu filtreyi kullanarak kendileri ile ilişkili olan esere daha rahat bir şekilde ulaşabilirler. Bu ayrıca bugüne kadar hangi alanlarda daha fazla araştırma yapıldığını ve hangi alanlarda boşluklar olduğunu görmek açısından da önemli bir bilgidir.

SERKA Bibliyografyasında yer alan eserleri alanlara göre incelediğimizde Tarih disiplininin çok ciddi bir biçimde öne çıktığını görüyoruz. Bibliyografyada yer alan 2451 adet tarih girdisine bakarak bölge ve illerle ilgili olarak en fazla tarih çalışması yapıldığı söylenebilir. Sayıları az ve çeşitleri fazla olduğu için Jeoloji, Deprem, Biyoloji, Mineral, Maden gibi çok sayıda başlık Fen Bilimleri altında toplandı. Bibliyografyada Fen Bilimleri alanından toplam 969 adet eser yer almaktadır. Takiben 828 girdi ile Coğrafya, 708 girdi ile Edebiyat ve 696 girdi ile Sanat alanı gelmektedir. Türkiye'nin önemli bir ziraat ve tarım bölgesi olan SERKA'nın illeri ile ilgili yapılan çalışmalardan Ziraat ve Tarım ile ilgili olanların sayısı ise 682'dir. Eğitim, Arkeoloji, İktisat, Sosyoloji alanlarında da 400'den fazla eser yer almaktadır. Siyaset Bilimi, İlahiyat (Din), Dil, Kentleşme, Spor ve İletişim alanlarında az sayıda eser tespit edilebilmiştir.

Bibliyografyada yer alan eserler alanlara göre incelendiğinde SERKA bölgesinin sosyoekonomik yapısının ve sorunlarının ihmal edildiğini, Ziraat ve Tarım gibi önemli bir geçim unsurunun yeterince araştırılmadığını görmekteyiz. Ancak bu alanlardaki araştırmaların sayısının son yıllarda artış eğiliminde olduğu da görülmektedir.

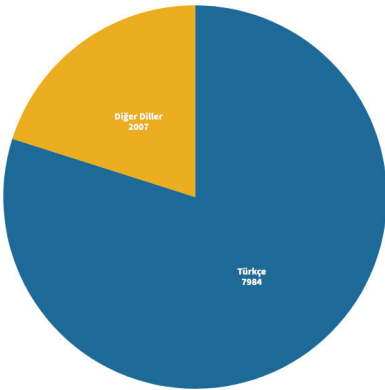

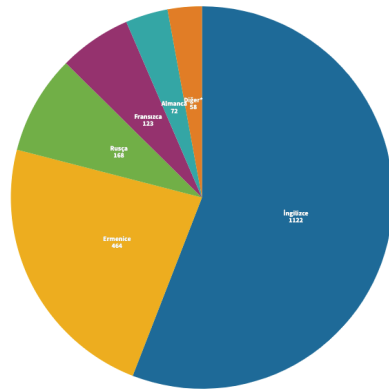
GİRDİLERİN DİLE GÖRE DAĞILIMI

SERKA Bibliyografyasında yer alan eserlerin % 79,84'ü (7984 adet) Türkçedir. Girdilerin %20'si (2007 adet) yabancı dillerde hazırlanan eserlerden müteşekkildir. Yabancı dildeki eserlerin önemli bir kısmı İngilizcedir. Bibliyografyada İngilizce dilinde 1112 eser yer alırken diğer batı dilleri olan Fransızcada 123, Almandada ise 72 eser yer almaktadır. Bölge ile ilgili çalışma ve araştırmalar Rusçada da mevcuttur. Bibliyografyada 168 adet Rusça kaynak yer almaktadır. Elbette bu dillerde bölge ile ilgili girdilerin sayısının bu kadar olduğu söylenemez. İngilizce dışındaki dillerde ileri düzey bir araştırma yapılmamıştır. Genel bir tarama ile elde edilen girdilere yer verilmiştir. Azerice, İspanyolca ve İtalyanca gibi dillerde yer alan eserler de sayıca az olmakla birlikte kataloğa dahil edilmiştir.

Bu anlamda bölgeye özel bir vaka olarak Ermenicede bölge ile ilgili araştırmalar mevcuttur. Katalogda yer alan 464 adet Ermenice kaynağın tespiti ve incelenmesi bölge hakkında yapılacak araştırmalara zenginlik katacaktır. Ermenice eserlerde 199 girdi ile Tarih ve 106 girdi ile Sanat alanı öne çıkmaktadır. Benzer şekilde Edebiyat (77) ve Arkeoloji (37) de Ermenice eserlerin konusu arasındadır. Bu çalışmaların daha çok bölgenin tarihi ve bölgedeki tarihi eserler ile ilgili olduğu görülmektedir.

Dillere Göre Girdiler

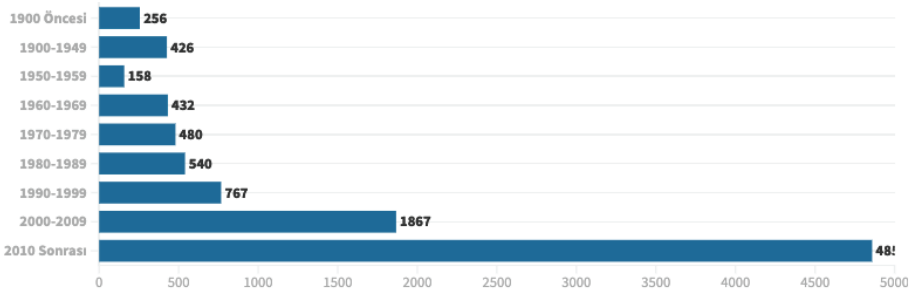

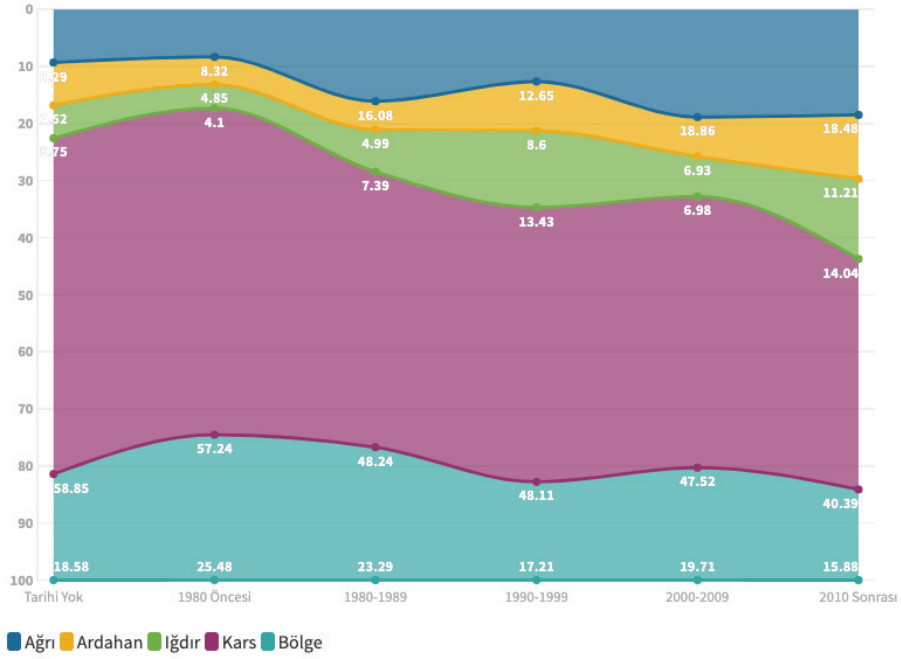
Yabancı Dildeki Girdilerin Dağılımı

GİRDİLERİN YILLARA GÖRE ANALİZİ

SERKA Bibliyografyasında yer alan eserleri yayım tarihlerine göre incelediğimizde yayım sayısında gittikçe artan bir seyir görülmektedir. Eserlerin 2987'si (%29,85) 2000 öncesinde, 1658'i (%16,57) 2000-2009 yılları arasında ve 5055'i (%50,55) de 2010 sonrasında yayımlanırken 304'ünün (%3,04) de tarihi tespit edilememiştir. Bu artışta son yıllarda yayımlanan eserlere erişmenin daha kolay olması da etkili olabilir.

Bibliyografyada yer alan eserlerin yayın tarihi ve illere göre değişimi de çok manidar sonuçlar vermektedir. Bu anlamda bakıldığında Kars, Ardahan ve Iğdır'ın toplamının neredeyse aynı olduğunu görmekteyiz. Iğdır ve Ardahan il olduktan sonra bu illerle ilgili eserlerin sayısında artış görülmüştür. Zira bu illerle ilgili yapılan araştırmalar daha önce muhtemelen Kars ismi altında neşredilmektedir. Kapsamlı bir içerik analizi bu tespiti daha sağlıklı hale getirebilir. Girdilere göre analiz ettiğimizde Ağrı, Ardahan ve Iğdır'a dair eserlerin oran olarak arttığını ve Kars'a dair eserlerin ise oran olarak azaldığını görmekteyiz. Ağrı ile ilgili eserler toplam eser sayısı içinde 1980 öncesindeki girdiler bakımından %8,32'lik bir paya sahipken 2010 sonrasında bu oran %18,48'e yükselmiştir. Ardahan 1990-1999 arasındaki eserlerde %8,6'lık bir paya sahipken bu pay 2010 sonrasında %11,21'e yükselmiştir. Benzer şekilde Iğdır 1990-1999 arasındaki eserlerde %13,43'lük bir paya sahipken bu pay 2010 sonrasında %14,04 olmuştur. Dolayısıyla bölge açısından baktığımızda, zaman içinde Ağrı'ya yönelik ilgi daha fazla artarken Kars'a yönelik ilginin o nispette artmadığı görülmüştür.

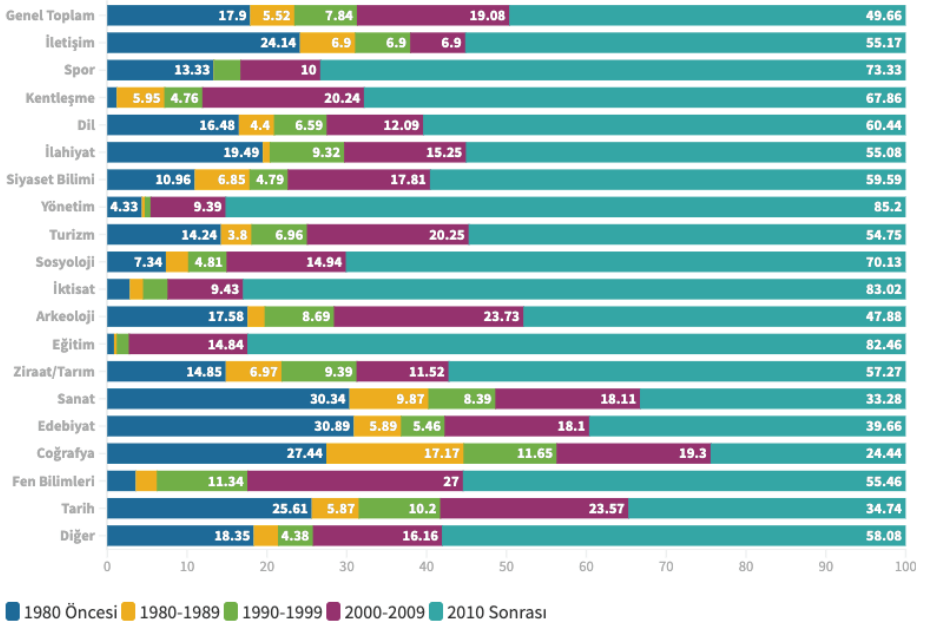

Bibliyografyada yer alan eserleri yayın tarihi ve alana göre incelediğimizde bölgeye dair araştırmaların gelişimini de görmek mümkündür. Özellikle son yirmi yılda araştırmaların seyri önem arz etmektedir. Toplamda 1980 öncesi yayımlanan eserlerin toplam içindeki payı %17,9'dur. 1980-1989 arası yayımlananlar %5,52, 1990-1999 arası yayımlananlar %7,84; 2000-2009 %19,08; 2010 arası yayımlananlar ise %49,66'dır. Bu rakamlar genel seyir açısından alanlardaki gelişimi yorumlamak için önemlidir.

Bu anlamda son on yılda genel seyirden farklılaşan alanlar olarak yönetim, iktisat ve eğitim alanlarındaki gelişim göze çarpmaktadır. Yönetim alanındaki çalışmaların %85,2'si; İktisat alanındaki çalışmaların %83,02'si ve eğitim alanındaki eserlerin %82,46'sı 2010 sonrasında kaleme alınmıştır. Girdi sayılarına bakıldığında 2010 sonrasında toplumsal meselelere ilginin de geliştiği görülmektedir. Sosyoloji konulu eserlerin %14,94'ü 2000-2009 arasında ve %70,13'ü de 2010 sonrasında kaleme alınmıştır. Kentleşme ve Spor alanlarında da benzer bir seyir söz konusudur. Bu alandaki çalışmaların sırasıyla %67,86'sının ve %73,33'ünün son on yılda yapılması söz konusudur.

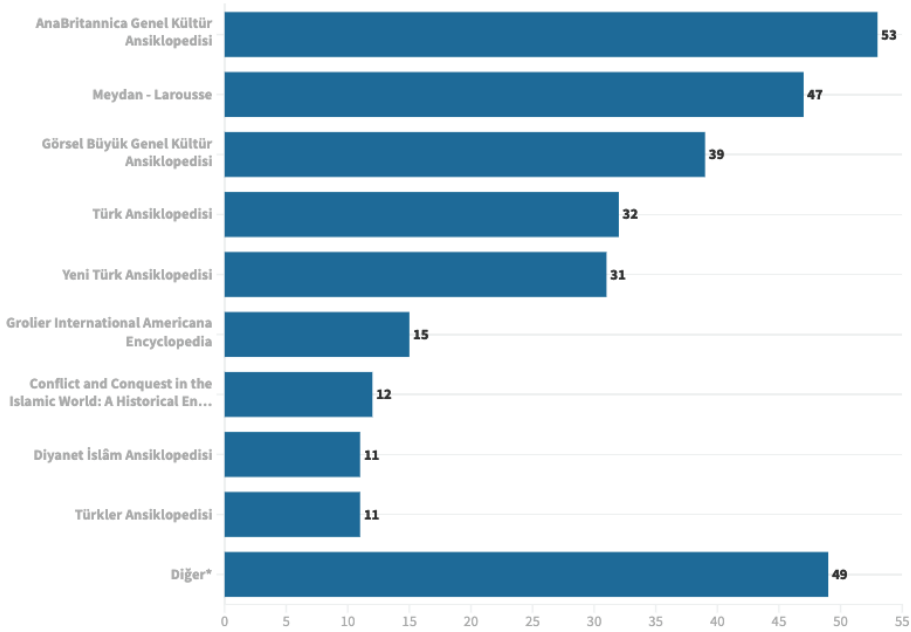
2000 öncesindeki çalışmalarda ciddi bir biçimde Edebiyat, Coğrafya ve Tarih'in ağırlığını görmekteyiz. Bu alanlardaki eserlerin sayısının artışı özellikle 2010 sonrasında genel artış oranının altında kalmıştır. Edebiyat alanında yapılan çalışmaların %60,34'ü 2010 öncesinde iken %39,66'sı 2010 sonrasındadır. Benzer şekilde Arkeoloji alanında bu oranlar %52,12'ye %47,88 olarak gerçekleşmiştir. Tarih alanı 2010 sonrasında ağırlığını kaybeden bir diğer alandır. Tarih alanında 2010 sonrası yayımlanan eserlerin payı %34,74 olarak gerçekleşmiştir. Coğrafya alanındaki çalışma sayısı da benzer şekilde genel artışın neredeyse yarısı kadar (%24,44) gerçekleşmiştir. Ziraat/Tarım, Arkeoloji ve Fen Bilimleri alanlarının genel seyirle paralel bir gelişim gösterdiği görülmektedir.

Bu veriler yorumlandığında daha önce ihmal edilen bu sosyal ve beşeri alanlardaki çalışma sayılarının artışının bölge kalkınması bakımından önemli olduğu söylenebilir. Çalışmalardaki çeşitlilik son yıllarda artmakta ve alanlar arasında denge ortaya çıkmaktadır.

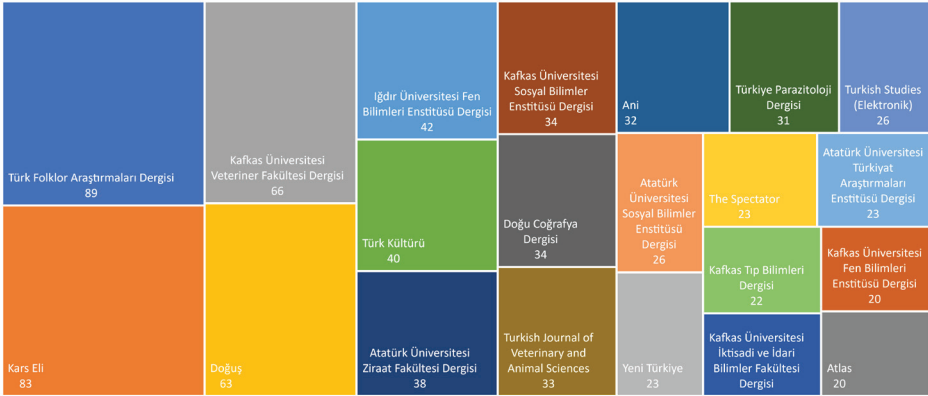
ANSİKLOPEDİLERE GÖRE GİRDİLER

Bibliyografyada 32 farklı Ansiklopediden 300 ansiklopedi maddesi yer almaktadır. Bu anlamda en fazla girdi 53 madde ile AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi'nde ve 47 madde ile Meydan-Larousse'ta yer almaktadır. Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi 39; Türk Ansiklopedisi 32 ve Yeni Türk Ansiklopedisi de 31 madde ile bölgeye dair bilgi birikimine katkı veren ansiklopediler arasındadır.

DERGİLERE GÖRE GİRDİLER

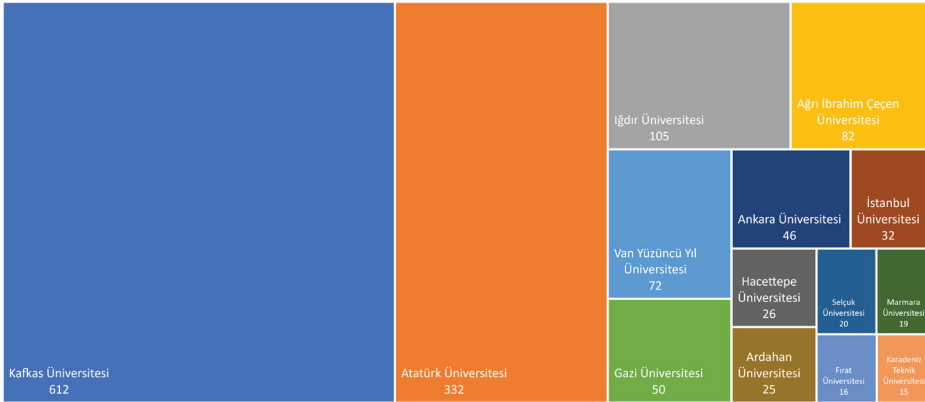
Bibliyografyada 1164 farklı dergiden toplamda 3297 makale yer almaktadır. Bu anlamda bölge üniversiteleri tarafından yayımlanan dergilerin sayıca ve toplam makale sayısı bakımından bölge hakkındaki çalışmalara ciddi katkılar sağladıkları görülmektedir. Ayrıca doğrudan bölge ile ilgili olan Kars Eli, Doğu ve Ani gibi dergilerin de çok sayıda makaleye/yazıya yer verdiğini görmekteyiz. Doğal olarak daha uzun süre yayımlanan dergilerde daha fazla yazı/makale yer almaktadır. Bu anlamda bakıldığında en fazla yazı 89 makaleye yer veren Türk Folklor Araştırmaları'nda yer almaktadır. Bu dergiyi 83 yazı ile Kars Eli dergisi takip etmektedir. Bölge ile ilgili 60'tan fazla makaleyi barındıran Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi (66 Makale) ve Doğu (63 Makale) dergileri de bölgeye dair bilgi birikimi açısından önemli kaynaklardır. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi (42 Makale), Türk Kültürü (40 Makale), Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi (38 Makale), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (34 Makale), Doğu Coğrafya Dergisi (34 Makale) ve Turkish Journal of Veterinary and Animal Sciences (33 Makale) yayımlayarak bölge hakkında en fazla yazıya yer veren ilk on dergi arasında yer almışlardır.

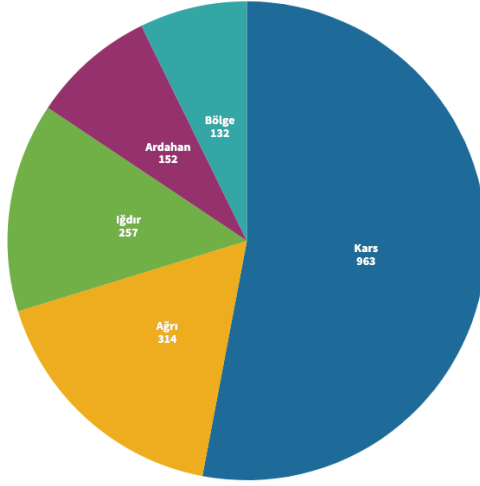

TEZLER VE ÜNİVERSİTELER

Bibliyografyada yer alan 1815 tez 127 farklı üniversitede hazırlanmıştır. Yürütülen tez çalışması sayısı bakımından bölge üniversiteleri öne çıkmaktadır. Bu anlamda ilk beş sırayı bölgedeki üniversiteler tutmaktadır. Kafkas Üniversitesi bünyesinde hazırlanan 612 tez ile açık bir farkla zirvede yer alırken onu 332 tezle Atatürk Üniversitesi takip etmektedir. Bölge ile ilgili olarak Iğdır Üniversitesi'nde 105, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde 82 ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde 72 tez çalışması yürütülmüştür. Gazi, Ankara, İstanbul ve Hacettepe gibi köklü üniversiteler bölgedeki bu üniversiteleri takip etmektedir. Bölgede yer alan üniversiteler arasında Ardahan Üniversitesi 25 tezle 10. Sırada gelmektedir.

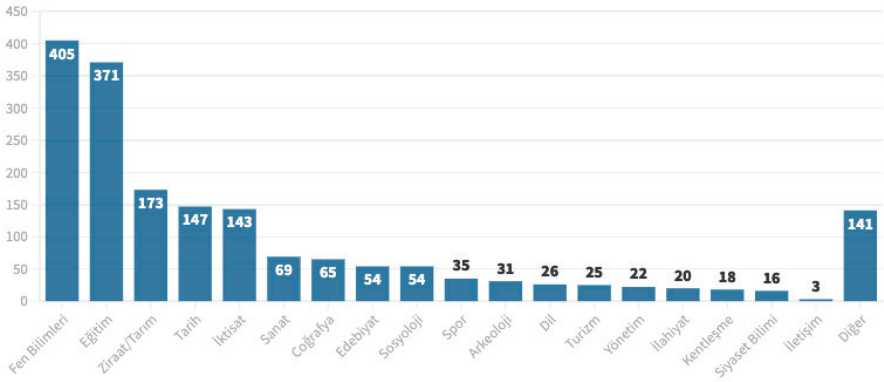
Tez çalışmalarının sayısı son on yılda ciddi bir biçimde artmıştır. 2010 öncesinde toplamda 510 tez çalışması yapılmışken 2010 sonrasında 1300 tez yapılmıştır. Bu tezleri illere göre incelediğimizde hakkında en çok tez çalışması yapılan ilin 963 tez ile Kars olduğunu görürüz. Kars'ı 314 tez ile Ağrı; 257 tez ile Iğdır ve 152 tez ile Ardahan izlemektedir. Bölgenin genelini konu alan 132 adet tez tespit edilmiştir.

Bölge ile ilgili tezler alanlara göre incelendiğinde en fazla tezin Fen Bilimleri alanında en az tezin de İletişim alanında hazırlandığı görülür. Fen Bilimleri 405 tez ile açık ara birincidir. Onu Eğitim (371) Ziraat/Tarım (173), Tarih (147) ve İktisat (143) izlemektedir. Son yıllarda genelde olduğu gibi tez çalışmalarında da sosyal ve beşeri konular ve araştırmalar öne çıkmaya başlamıştır.

Bölge ile ilgili tezler alanlara göre incelendiğinde en fazla tezin Fen Bilimleri alanında en az tezin de İletişim alanında hazırlandığı görülür. Fen Bilimleri 405 tez ile açık ara birincidir. Onu Eğitim (371) Ziraat/Tarım (173), Tarih (147) ve İktisat (143) izlemektedir. Son yıllarda genelde olduğu gibi tez çalışmalarında da sosyal ve beşeri konular ve araştırmalar öne çıkmaya başlamıştır.

YAYINEVLERİNE GÖRE GİRDİLER

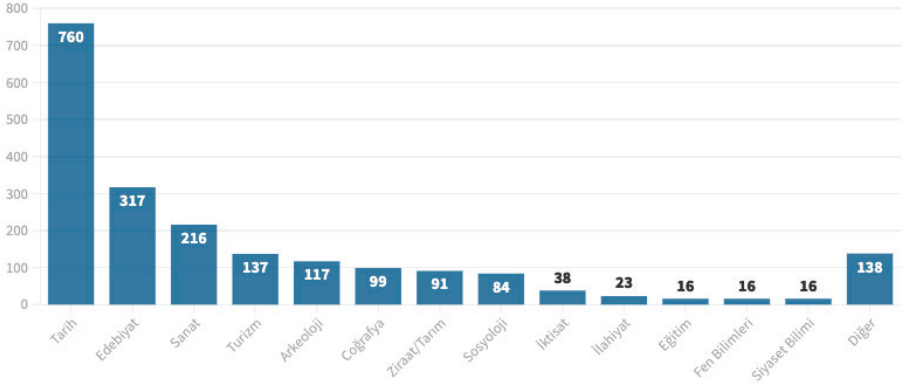
Bibliyografyada 1088 farklı yayineviden çıkmış 4292 kitap veya kitap bölümü yer almaktadır. Bu anlamda en fazla yayın 157 adet eser ile Serhat Kalkınma Ajansı tarafından yapılmıştır. Kamu kurum ve kuruluşlarının bölge ile ilgili eserlerde yayıncı olarak yer aldıklarını görmekteyiz. Bu anlamda 122 yayın ile Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü; 97 eser ile Türk Tarih Kurumu; 81 eser ile Atatürk Araştırma Merkezi ve 73 eser ile Kültür ve Turizm Bakanlığı öne çıkan kamu yayıncılar arasındadır.

Bölgede yer alan bir Zafer Medya (79 yayın), İKSAD Publishing House (78 yayın) ve Atölye Ofset (76) bölgeye katkı veren yerel matbaa ve yayıncılar arasındadır. Öne çıkan yayıncılar arasında bölgedeki belediye, valilik ve üniversiteler de göze çarpmaktadır.

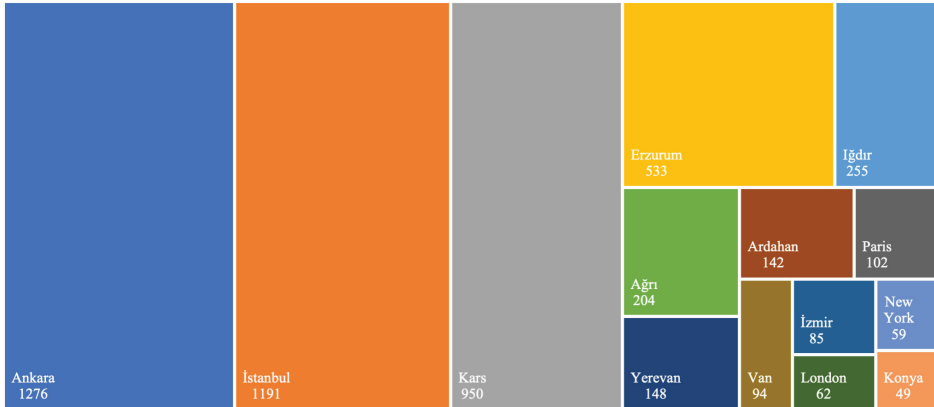
Bu anlamda Kars Valiliği (77 yayın), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi (77 yayın), Iğdır Üniversitesi (68 yayın), Atatürk Üniversitesi (67 yayın), Kafkas Üniversitesi (61 yayın), Ağrı Valiliği (59 yayın), Kars Belediyesi (53 yayın), Iğdır Valiliği (45 yayın) bölgenin bilgi birikimine katkı yapan bir yayıncılık faaliyeti içerisindedir.

Katalogda yer alan 2068 kitaba alanlara göre baktığımızda, Tarih, Edebiyat ve Sanat öne çıkmaktadır. Tarih alanında 760 adet kitap yayımlanırken; Edebiyat alanında 317 ve Sanat alanında da 216 adet kitap yayımlanmıştır. Turizm, Arkeoloji, Coğrafya, Ziraat/Tarım ve Sosyoloji alanlarında nispeten daha az yayın yapılmıştır. 16 kitapla Eğitim, Fen Bilimleri ve Siyaset Bilimi alanları 8 kitapla Dil ve Kentleşme alanları, 4 kitapla Spor ve 2 kitapla İletişim ve Yönetim alanları hakkında en az yayın olan alanlara tekabül etmektedir.

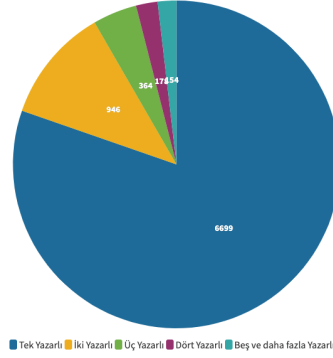

Katalogda yer alan 6080 kitap ve kitap bölümü 257 farklı şehirde yayımlanmıştır. Türkiye'nin yayıncılık merkezleri olan Ankara'da 1276 ve İstanbul'da da 1191 yayın yayılmıştır. Bu iki büyük merkezi takiben bölge şehirleri gelmektedir. Kars'ta 950 adet, Erzurum'da 533 adet, Iğdır'da 255 adet, Ağrı'da 204 adet ve Ardahan'da ise 142 adet yayın yapılmıştır. Bu anlamda 148 adet eserin yayımlandığı Yerevan, 102 adet eserin yayımlandığı Paris, 59 eserin yayımlandığı New York ve 34 eser ile Saint-Petersburg bölge ile ilgili yayıncılıkta dış merkezler olarak öne çıkmaktadır.

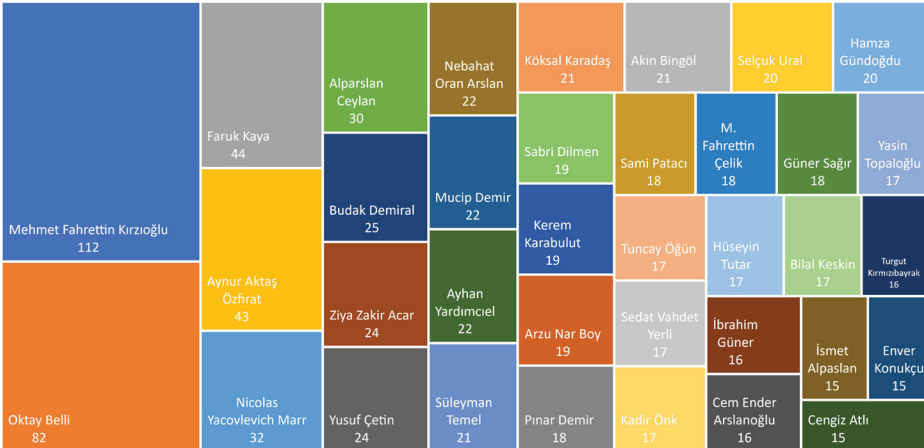

YAZARLARA GÖRE GİRDİLER

Katalogda 6546 yazarın katkı yaptığı 8341 yazarlı eser yer almaktadır. Bu eserlerin 6699 adedi tek yazarlıdır. 946 adet eser iki yazarlı 364 adet eser üç yazarlı, 178 adet eser dört yazarlı ve 154 adet eser de beş ve daha fazla yazarlıdır. Dokuz ve on yazar tarafından kaleme alınan üçer eser mevcuttur.

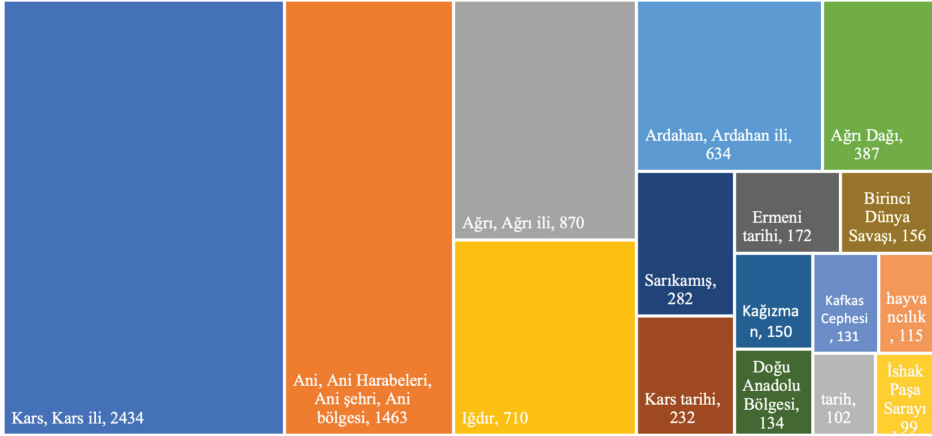

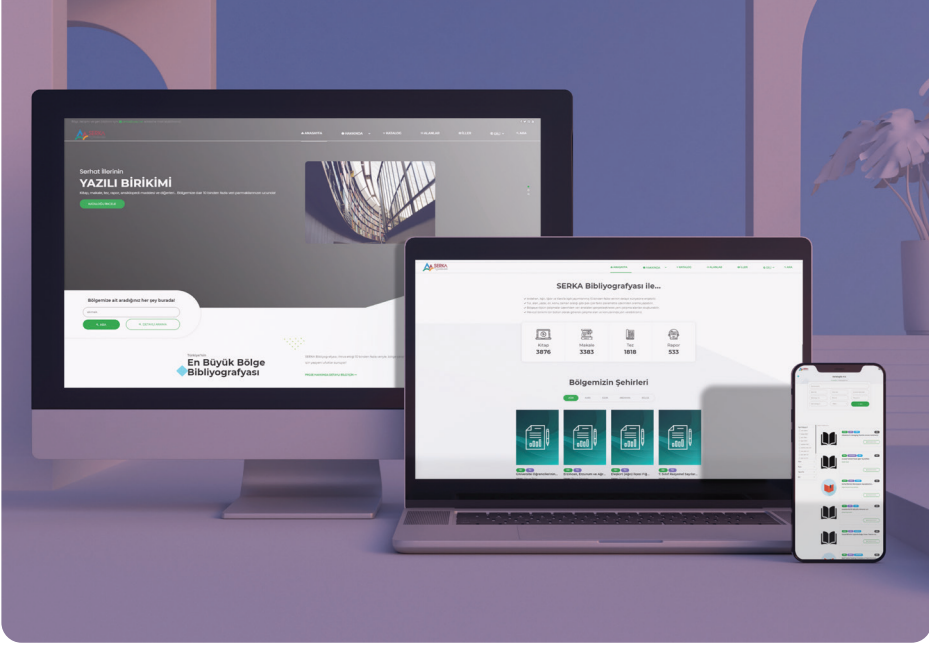
Yazarlar arasında belirli isimler öne çıkmaktadır. Bunlardan özellikle 112 adet eser veren Mehmet Fahrettin Kirzioğlu önemli bir isimdir. Kirzioğlu 12 Ansiklopedi Maddesi, 18 Kitap, 9 Kitap Bölümü ve 73 Makale yazmıştır. 3 Kitap, 68 Kitap Bölümü, 10 Makale ve 1 Rapor ile birlikte toplam 82 adet yayını olan Oktay Belli de bölge araştırmalarına önemli katkılar sağlayan bir başka isimdir. 44 yayını olan Faruk Kaya, 43 yayını ile Aynur Aktaş Özhrat; 32 yayını ile Nicolas Yacovlevich Marr ve 30 yayını ile Alparslan Ceylan en fazla yayını yapan isimler arasındadır.

ANAHTAR KELİMELERE GÖRE GİRDİLER

Bibliyografyada yer alan 10008 eserde 10958 anahtar kelime 34673 kez atandı. Bibliyografyada en fazla anahtar kelime il isimleri, bölgedeki önemli coğrafi mekanlar ve bölgenin sosyo siyasal yapısı ile ilgili öne çıkan hadiselerle alakalıdır. Kars ve Kars ili anahtar kelimeleri 2434 girdiye atanırken; Ağrı ve Ağrı ili 870; Iğdır 710, Ardahan ve Ardahan ili 634, Sarıkamış 282 ve Kağızman de 150 girdiye, anahtar kelime olarak atanmıştır. Bölgedeki önemli coğrafi ve tarihi mekanlar da anahtar kelime olarak kendisine yer bulmuştur. Ani, Ani Harabeleri, Ani şehri ve Ani bölgesi gibi Ani ile alakalı anahtar kelimeler de 1463 girdiye atanmıştır. Benzer şekilde Ağrı Dağı 387, Birinci Dünya Savaşı 156, Kafkas Cephesi 131, İshak Paşa Sarayı 99 girdiye atanmıştır.

SERKA BİBLİYOGRAFYASI İLE NE YAPABİLİRSİNİZ?

SERKA Bibliyografyası'nı kullanarak şunları yapabilirsiniz:

- ✓ Ardahan, Ağrı, Iğdır ve Kars'la ilgili yayımlanmış 10 binden fazla verinin detaylı künyesine erişebilir,
- ✓ Tür, alan, yazar, dil, konu, zaman aralığı gibi pek çok farklı parametre üzerinden arama yapabilir,
- ✓ Bölgeye ilişkin çalışmalar üzerinden veri analizleri gerçekleştirerek yeni çalışma alanları oluşturabilir,
- ✓ Mevcut birikimi bir bütün olarak görerek çalışma alan ve konularınıza yön verebilirsiniz.

SERKA BIBLIYOGRAFYASI İÇİN NE DEDİLER?

**Prof. Dr.
Hüsnü Kapu**

Kafkas Üniversitesi Rektörü

“SERKA Bibliyografyasının bölgemizle ilgili akademik çalışmalarda hızlı bir artış sağlayacağına yürekten inanıyorum.”

**Prof. Dr.
Mehmet Hakkı Alma**

Iğdır Üniversitesi Rektörü

“İlimize ait yayınlara tek bir web sitesinden erişebilmek çok güzel. Emeği geçenleri tebrik ederim.”

**Prof. Dr.
Mehmet Biber**

Ardahan Üniversitesi Rektörü

“SERKA bu proje ile diğer kalkınma ajanslarımız için de örnek teşkil edecek harika bir işe imza atmış oldu.”

**Prof. Dr.
Abdulhalik Karabulut**

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

“Proje bölgeyle ilgili ne kadar zengin bir birikime sahip olduğumuzu göstermesi bakımından da çok önemli!”

SERKA BİBLİYOGRAFYASI

"Serhat İllerinin Yazılı Birikimi"

www.bibliyografya.serka.gov.tr

www.serka.gov.tr

Atatürk Cad No:69 Ortakapı Mah Merkez-Kars
T: +90 474 212 52 00 | M: info@serka.gov.tr